

... in bila je svetloba ...

I s k r i c e

številka 2

april 2013, šolsko leto 2012/2013

Uvodnik

Pred vami so nove Iskrice. Končno. Z brstečo pomladjo so se po dolgi zimi namnožili tudi naši članki. Prinašajo precej raznoliko branje, saj naša dekleta zanima veliko stvari. V časih, ko plovemo med že kar domačo nam krizo in mladostno brezskrbnostjo, se najde tudi trenutek, ko se ustavimo, ozremo vase in okoli sebe, doživimo nekaj novega in včasih to celo zapišemo. Nekateri.

Veliko pa je menda takih, ki ne pišejo kaj dosti pa tudi berejo bolj malo. Če ste z današnjim branjem prišli do tukaj, se seveda med omenjene ne štejete. Vsaj ne v celoti. Pomembnost in kakovost pisnega izražanja se v današnji t. i. informacijski dobi zaradi vsem znanih razlogov očitno znižujeta. Očitno je precej bolj zanimivo in koristno drugačno preživljanje časa in dojemanje življenja: GSM, PC, x-pa(n)d, itd. Če že komuniciramo z okolico, pogosto naredimo to na hitro, brez prepoznavnega sloga in celo brez uporabe osnovnih slovničnih pravil, kar je onkraj vsakršnega slenga.

V tednih, ki so pred nami, bo narava dobila nov obraz, šolski tempo bo še hud, časa bo do poletja zmanjkovalo. Vzemimo si sem in tja kakšno minuto samo zase, občutimo življenje okoli sebe in razmislimo, o čem želimo govoriti, pisati, se izraziti. Govorjena in pisana beseda je ena prvih stvari, ki nas določa in dela prepoznavne. Zanimive in iskrive.

Upamo, da vas bodo k pomladnemu prebujenju spodbudile tudi Iskrice, naše in vaše šolsko glasilo. Vsem že prebujenim in razsvetljenim pa nasule novih priložnosti za kovanje svežih idej in mogoče celo prijateljstev.

Igor Gruden

*Na naslovnici sta sliki dijakov 1. d, ki sta le eni izmed mnogih abstraktnih slik, ki so nastale pri medpredmetni povezavi **In bila je svetloba** med slovenščino in umetnostjo. Dijaki so uporabili vse svoje interdisciplinarno znanje o svetlobi (iz fizike: delci in valovne dolžine; iz biologije: kako oko vidi; iz geografije: od kod izvira svetloba in njen vpliv na naš planet; pri književnosti jih je motiviralo besedilo iz Biblije, ogledali pa so si tudi film o stvarjenju vesolja s klasično glasbo).*

AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO – DEL VSEH NAS

Aktivno državljanstvo – kaj je to? Večina državljanov Slovenije, kljub temu da smo že dvajset let samostojni, še vedno ne ve ali pa se še ni seznanila s tem, kaj pomeni biti aktiven državljan. Ker naju je tema zanimala, sva se o tem poučili na spletu in v knjižnici ter odkrili naslednje:

Pojem **AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO** pomeni, da ljudje dejavno in neposredno sodelujejo na različnih področjih družbenega, ekonomskega in političnega življenja. Aktivno državljanstvo spodbuja razvoj in preprečuje konfliktnost, zato postaja nujen sestavni del razvoja držav in njihovih združenj, kot je npr. Evropska unija.

Aktivni državljani lahko postanemo že kot družinski člani, sosedi in občani v svojem domačem okolju. Pri mladih imajo velik pomen mladinske organizacije (taborniki, skavti). Torej pravi aktiven državljan ni odvisen od te ali one ideologije, upa si kritizirati tako leve kot desne, tako prejšnjo kot sedanjo oblast in obe hkrati ter zavzeto brani splošne vrednote skupnosti. V času krize so v Sloveniji najlažja in najbolj vidna oblika le-tega protesti. Še posebej sedaj potrebujemo v Sloveniji in Evropi aktivne, samostojne in razmišljujoče državljanke in državljane, ki so pripravljeni sooblikovati politiko prihodnosti. Tudi zato so evropske institucije, prav z namenom pospešenega vključevanja državljanek in državljanov v evropske zadeve, razvile tri programe (Program Evropa za državljane 2014-2020, Evropska državljanska pobuda ter Evropsko leto državljanov 2013), s katerimi spodbujajo evropsko aktivno državljanstvo.

To je le kratek povzetek pomena pojma aktivno državljanstvo. Na najino presenečenje je zapisanega še veliko več. Vprašali sva se, kako obveščeni so o aktivnem državljanstvu profesorji in dijaki naše šole. Postavili sva jim dve vprašanji in dobili zanimive odgovore.

Kaj tebi pomeni pojem AKTIVNO DRŽAVLJANSTVO? Si tudi sam/a aktiven/na državljan/ka?

Kako bi po tvojem mnenju lahko aktiven državljan vplival na politični sistem?

Matko Peteh, univ. dipl. inž. matematike:

1. Pasiven državljan je politično aktiven kvečjemu na volitvah. Vse ostale dejavnosti, kot so: socialni in politični protesti, objavljanje mnenj v medijih, sodelovanje na razpravah, sodelovanje v pobudah civilne družbe, dejavnosti v strankah in še veliko sorodnega štejem za aktivno državljanstvo. Sem bi štel tudi večino ostalih družbenih aktivnosti, ki vplivajo na kvaliteto življenja v državi: delovanje v kulturnih, športnih, humanitarnih društvih... Pa še kaj z nelegitimnega ali celo kazenskega področja. Aktiven državljan je konec koncev tudi terorist, ki izvede atentat na političnega voditelja.
2. Z aktivnimi oblikami državljanstva, ki so naštetje zgoraj in so strogo usmerjene v politiko.

Vesna Celarc, prof. slovenščine:

1. O aktivnem državljanstvu do sedaj še nisem razmišljala, tako da sem pred težko nalogo. Človek je državljan določene države, če to hoče ali ne. Aktiven državljan pa je po mojem mnenju tisti, ki ve za svoje pravice in se za njih zavzema, ravno tako pa mora vedeti tudi za svoje dolžnosti in jih izpolnjevati. Konkretno s tem menim, da mora opravljati svoje delo in naloge, ki jih ima kot človek; človek, ki dela, ki je mati, oče, dijak, študent ... Pri svojem delu je zavzet, dosleden, etičen – in kot takšen je lahko aktiven državljan, saj s svojim delom in ravnanjem prispeva k boljšemu življenju, boljšim odnosom med ljudmi, ne glede ne to, ali tako ravna v svojem domačem, službenem ali političnem okolju. Vsekakor pa so današnje razmere, predvsem gospodarske in politične, tako kompleksne, da je pravzaprav težko biti aktiven državljan, ker smo pri svojem delovanju zelo omejeni.

2. Aktiven državljan lahko vpliva na politični sistem na volitvah in tako, da pokaže svoje nezadovoljstvo s sistemom (tudi na protestih in demonstracijah). Prispeva lahko tudi toliko, kolikor dobro in dosledno dela in ustvarja, kot sem že zapisala zgoraj. Kot aktiven državljan pa bi moral opazovati in nadzorovati tudi delo drugih ljudi, predvsem pa tistih, ki bistveno vplivajo na njegovo življenje. Žal večina tega ne more.

Igor Gruden, univ. dipl. ekonomist:

1. Da se zanimaš za pomembne dogodke v državi in presodiš, če lahko nanje vplivaš. Če pa že ne moreš vplivati, da vsaj zavzameš jasno stališče do tega. Aktivni državljan pomeni tudi, da se jasno zavzameš za človekove/državljske pravice; od pravice do izražanja mnenj in prepričanj, do drugih pravic, ki so zagotovljene z ustavo.

2. Na politični sistem lahko vplivamo na volitvah, referendumu, na demonstracijah (protestih), stankah, lahko pa seveda celo ustanovimo svojo stranko, če se nobeni ne želimo priključiti.

Elza Rebol, dijakinja 1. a razreda gimnazije:

1. Aktivno državljanstvo mi pomeni sodelovanje za boljši jutri. Vključevanje v razne akcije in društva, ki bi pomagala državi in njenim državljanom, kot na primer udeležba na volitvah, na zbiralnih in čistilnih akcijah, navsezadnje tudi na protestih. Sama nisem pretirano aktivna državljanica, le kakšnih akcij se udeležujem.

2. Seveda lahko vpliva. Protesti oziroma vsakršno izražanje mnenj spodbudijo spremembe v državi.

Uroš Adamlje, dijak 4. a razreda gimnazije:

1. Aktivno državljanstvo pomeni, da se oseba/državljan udeleži volitev in tam izrazi svoje mnenje, spoštuje zakone, državne praznike, ceni državne simbole, spodbuja ali deluje na kulturnem področju. Sam sem aktiven državljan.
2. Aktiven državljan ne more nič narediti z današnjim političnim sistemom, lahko le na ves glas protestira in čaka, kdaj bo zalit s kakšno vodo ali solzivcem.

Manca Pirc, 2. b in Alenka Sinjur, 1. a

POGOVOR Z RAVNATELJEM MILANOM JEVNIKARJEM

V tokratnih Iskricah pišemo o kar nekaj zanimivih temah, o katerih sva se za mnenje pozanimali tudi pri našem ravnatelju.

Na šoli smo izvedli anketo o nasilju. Kakšno je vaše mnenje o nasilju in varnosti na naši šoli ?

Menim, da nasilja na naši šoli skorajda ni. V vseh letih ravnateljevanja sem imel le en ali dva primera resnih pripomb dijakov. Mislim, da so dijaki dobro seznanjeni s svojimi pravicami in dolžnostmi. Vesel sem, da živimo v neki »mirni oazi«, kjer se lahko dijaki pa tudi profesorji počutimo varne. Z vsemi protokoli ravnanja ob sumu na nasilje pa smo vsi delavci šole dobro seznanjeni, tako da vsak točno ve, kaj mora storiti, če pride do nasilja. Menim, da so dober pokazatelj varnosti na naši šoli tudi vsakoletni odlični šolski uspehi (številni zlati maturanti, udeleženci na fizikalni olimpijadi, dobri športni rezultati...). Če dijaki nimajo v šoli nobenih pritiskov, je tudi njihovo funkcioniranje boljše in s tem so povezani tudi vsi lepi uspehi.

Veliko dijakov je opazilo nov napis pred drevoredom naše šole. Zanima nas, kako je do njega prišlo.

S tem projektom pravzaprav šola ni imela skoraj nič. Ta ideja je prišla z občine in spada v njen program, ki se ukvarja s celovito podobo občine. V ta sklop spadajo tudi druge informativne table po občini. Postavili so ga ob obrtnem sejmu v dvorani OŠ, lani jeseni. Meni osebno se napis ne zdi najbolj posrečen, je pa res, da ga ni enostavno izbrati, saj je na našem območju vrsta dejavnosti, ki se jih težko zaobjame v eno besedo. Gre za center predšolske, osnovnošolske in srednješolske izobrazbe. In če bi imel kdo boljšo idejo za napis, bi se ga dalo tudi zamenjati.

Zanima nas tudi, če se šoli obetajo kakšne novosti, kot je recimo sončna elektrarna na osnovni šoli.

O sončni elektrarni na srednji šoli smo tudi mi že razmišljali, a se na naši strehi gradnja ne bi izplačala, saj je večina streh obrnjena v napačno smer. Sicer dokončno strokovno poročilo o tem še čakamo. Se nam pa obeta precej velika novost, saj bomo v novi kurilni sezoni prešli na ogrevanje šole z lesno biomaso. Iz centralne kurilnice, ki jo bodo postavili pri športni dvorani osnovne šole, bodo ogrevane vse tri stavbe (vrtec, osnovna šola, srednja šola). To bo velik prispevek k ohranjanju okolja, bomo pa s tem tudi kar nekaj privarčevali.

Barbara Tekavec, 2. b in Špela Zupančič, 2. b

ANKETA O NASILJU

Na šoli smo izvedli anonimno anketo o nasilju. Zanimalo nas je, kaj si dijaki mislijo o varnosti na naši šoli in nasilju, ki ga opazijo. Povprašali pa smo jih tudi o rešitvah, ki bi jih predlagali, ter o tem, kakšen stik imajo z nasiljem sami.

Rezultati so bili po našem mnenju zanimivi. Ankete smo razdelili med 17 dijakov iz različnih letnikov. Le trije izmed njih so odgovorili, da je na naši šoli slabo poskrbljeno za varnost, vsi ostali so se strinjali, da je na šoli za varnost dobro oz. precej dobro poskrbljeno. Zanimivo pa je, da so vsi trije, ki so napisali, da je stanje varnosti na šoli slabo, napisali tudi, da se z nasiljem še niso srečali.

Polovica vprašanih je na to, kakšna vrsta nasilja je na šoli, odgovorila, da se nasilje kaže verbalno, ko dijaki žalijo drug drugega. Kar pa je spet zanimivo, je, da bi vsi to reševali z več varnostniki oz. več nadzora. Nam v uredništvu Iskric se zdi, da bi žaljenje med dijaki prej preprečili s predavanji o obnašanju in ne z varnostniki (saj ti ne morejo prisluškovati našim pogovorom).

Vsi ostali pa so odgovorili, da je stanje varnosti na šoli dobro, da pa bi morda spremenili kakšno manjšo stvar. Nekateri izmed njih so napisali, da se nasilje kaže le v tem, ko kdo komu vzame copat ali puščico, za kar pa mislimo, da ni tako huda vrsta nasilja temveč le prijateljska nagajivost.

Na naši šoli se torej 14 od 17 dijakov počuti varno, saj menijo, da je zanjo dobro poskrbljeno. In kar vsi dijaki so napisali, da se sami z nasiljem na šoli še niso srečali. En dijak pa je bil priča nasilju nad drugim dijakom.

Po rezultatih ankete sodeč lahko rečemo, da imamo srečo, da živimo na tako mirni šoli. Da je nasilja po slovenskih šolah preveč in da še narašča, je potrdila raziskava DOS v šolskem letu 2008/2009. Zato sta se SVIZ in DOS odločili sodelovati v projektu NE!nasilje, s katerim bi najprej dobili jasno sliko o stanju na šolah in nato poiskali ustrezne rešitve. V ta namen so naredili tudi spletno anketo, da bi se dijaki v prihodnje na svojih šolah lahko počutili varne.

Špela Zupančič, 2. b in Barbara Tekavec, 2. b

ALJAŽ LEVSTEK – PESNIK, O KATEREM BOMO ŠE SLIŠALI

Eden najmlajših pesnikov v Sloveniji, ki se lahko pohvalijo s svojo že izdano zbirko in to še pred svojim 20. letom. Trenutno študenta prvega letnika medicine sva povprašali o njegovi knjigi in njenem nastajanju.

1. Kdaj si napisal svojo prvo pesem?

Svojo prvo pesem sem napisal pred nekako 4 leti. Bil je ravno med poletjem med prvim in drugim letnikom, ko mi je v roke prišel Jevgenij Onjegin. Puškin me je takrat res navdušil in še danes je eden mojih najljubših romantičnih pesnikov. Po branju sem se hotel preizkusiti še sam,

seveda pod velikim vplivom Puškina in romantične poezije. Tista poezija se močno razlikuje od tega, kar pišem sedaj. Prste vmes ima prof. Majda Simonič, ki me je nekako usmerila na bolj času primerne oblike.

2. Kje si dobil navdih za svojo knjigo?

Najprej bi rad povedal, da nisem pisal z mislijo na knjigo. Prve konkretne ideje o knjigi so se porodile prof. Dragici Šteh sredi mojega 4. letnika, takrat pa je bilo precej pesmi iz knjige že napisanih. Z navdihom je pa tako. Težko rečem sploh navdih, prej bi rekel neko nujo, da nekaj povem, zapišem, se vprašam. Vse tisto pisanje izvira iz opazovanja ljudi in samega sebe. Zapišem navadno tisto, kar ne razumem, oz. bi si želel razumeti drugače, kot to v resnici je. Pisanje pesmi je posebna oblika notranjega pogovora tako s samim sabo kot tudi potem z bralcem. V pesmih poveš tisto, česar ne bi povedal nikomur drugemu. Npr. zelo redko grem razlagati prijateljem, kako se mi zdi neko jutro čudovito in kako je nenavadno, da se včasih vse zavrti okrog ene osebe, ker bi me potem vsi čudno gledali. V pesmi pa tega nelagodja ni: tam si dostikrat bolj pristen kot pa v ostalih aspektih življenja.

3. V srednji šoli si s svojimi pesmimi sodeloval na mnogih natečajih in prejel tudi nagrade. Katere?

Da, v srednji šoli sem nekajkrat sodeloval na območnih srečanjih mladih pesnikov in literatov. Tovrstna srečanja ti vsekakor dajo priložnost, da spoznavaš literate, ki se še uveljavljajo, ali pa umetnike, ki že nekaj pomenijo. Dvakrat sem sodeloval tudi na natečaju za najboljšega osnovnošolskega in srednješolskega pesnika Župančičeva frulica in bil obakrat povabljen v finale. Stik s pesniki moje generacije je ravno tako zanimiva izkušnja. Me prav zanima, kaj bo z nami čez 20 ali pa 30 let.

4. Kako se počutiš kot eden najmlajših literarnih ustvarjalec v naši občini (in tudi v Sloveniji), ki se lahko pohvali z že izdano zbirko?

Počutje je težko opisati. Prav gotovo sem zelo vesel in hkrati hvaležen vsem, ki so mi pri izdaji zbirke pomagali. Gre res za velik projekt, ki zahteva čas veliko ljudi. A se včasih počutim, kot da te zbirke nisem napisal jaz. Morda zato, ker sem si vedno predstavljal izdajo knjige v bolj zrelih letih, jaz pa imam svojo že pred dvajsetim letom. Tudi ko berem nekatere pesmi, imam večkrat občutek, kot da to niso moje besede. Res nenavadno.

5. Kako so se na izdajo odzvali družina, prijatelji, drugi... ?

Pravzaprav nihče, vključno z mano, ni pričakoval izdaje knjige. Deloma lahko to pripišem sebi, ker sem po naravi bolj kot ne zaprt človek in neke nove stvari težko delim naprej. Pri tej starosti izdaja knjige ni ravno pogost pojav, tako da smo bili presenečeni vsi. Po tem šoku pa so prihajale do mene pozitivne kritike takorekoč z vseh strani. To je lepo slišati in je lepa popotnica za naprej.

6. Kdo ti je pomagal pri ustvarjanju knjige? Kdo je ilustriral tvojo knjigo?

Pri samih pesmih mi je zelo pomagala prof. Majda Simonič, ki mi je stala ob strani že vse od mojih začetkov pisanja pesmi. Vse pesmi so šle večkrat skozi njene roke in prav ona mi je s svojo kritiko pomagala priti do neke, upam da svojstvene, oblike poezije. K izdaji same pesniške zbirke pa je ogromno prispevala prof. Dragica Šteh, ki je tudi idejni vodja celotnega projekta. Ona je uspela organizirati vse v zvezi z izdajo in ona je kriva za to, da lahko te pesmi dobite v knjižni obliki. K večji živosti sta pomemben delež prispevala ilustratorja Vesna van Midden in Viktor Župančič. Po mojem mnenju bi bila zbirka pol manj zanimiva brez njunih risb. Oblikovno se je zelo potrudil prof. Darko Pandur. Posebna zahvala gre Srednji šoli Josipa Jurčiča, kjer sem v

vzpodbudnem okolju preživel zadnja 4 leta in kjer sem bil deležen podpore odličnega kadra in same šole pri izdaji pesniške zbirke.

7. Kaj bi povedal o sebi, če bi se moral na kratko predstaviti?

Zagotovo nisem ravno povprečen najstnik. Že prej sem omenil, da sem bolj kot ne nedružaben, kar pa je v mojem primeru verjetno tudi eden od vzrokov za moje pesnjenje. Ker nekatere stvari težko odlagam na splošno sprejete načine, jih odlagam v pesmi. Vedno bolj se trudim, da ne bi padel v katerega od že vnaprej pripravljenih družbenih kalupov, ker preprosto vem, da pravega kalupa zame še nimajo.

8. Kakšni so načrti za prihodnost? Pripravljáš morda že novo zbirko?

Prihodnost je še zelo zavita v meglo; mnogokrat ne vemo niti, ali bo naš naslednji korak še tako trden, kot je bil prejšnji. V načrtu je dokončanje študija, ki mi jemlje vedno več časa. Tako da priznam: zadnje čase nisem bil ravno priden, kar se tiče pesnjenja, čeprav že tako nisem bil ravno reden pesnik. Pa je na tem mestu prav, da se vgriznem v jezik, ker se mi zdajle spet malo odpira.

Špela Zupančič, 2. b in Barbara Tekavec, 2. b

INTERVJU S KATARINO VAN MIDDEN

1. Tvoji starši so z Nizozemske. Če bi naredila primerjavo obeh držav, kaj ti je bolj všeč pri eni, kaj pri drugi in kaj ti sploh ni všeč?

Težko se je odločiti, kaj mi je kje bolj všeč, lahko pa povem, kaj mi je pri kateri všeč. Pri Sloveniji mi je všeč, da smo majhni, a imamo kljub temu vse, morje, gore, gozdove, v eni uri si lahko v čisto drugem svetu, pa ti sploh ni treba na letalo. Na Nizozemskem, pa čeprav ni toliko izbire, je spet popolnoma drugače, ker je pokrajina bolj ravna, je razgled in nasploh je občutek, ko si tam, drugačen. Zaradi vetra je zelo primerna za spuščanje zmaja, dobro so urejene kolesarske poti, morska obala je peščena in morje ni toliko primerno za plavanje, ker te premetavajo valovi.

Mesta sama pa so meni morda celo lepša kot v Sloveniji, morda zato, ker jih nisem toliko vajena kot slovenskih. Hiše so grajene na drugačen način. Dvakrat na teden, ko je tržnica, pa se mesto popolnoma prelevi. Pridejo prodajalci hrane, oblek, sira, sladkarij in še bi lahko naštevala. Tukaj seveda ne govorim o Amsterdamu, saj čeprav je lepo mesto, je postalo preveč turistično in je izgubilo nekaj tiste lepote, ki jo je imelo.

2. Če bi morala Nizozemsko opisati v nekaj povedih, kaj bi povedala?

Nizozemska. Ni le država marihuane in red light districta, temveč je država cvetja, vetra, koles, prelepih mest in če hočete videti pravo Nizozemsko, priporočam kakšno malo mesto, pojdite v naravo in na morje, prav vse ima nekaj posebnega v sebi.

3. Se morda spomniš kakšne kulturne razlike? Kako pa bi opisala Nizozemce kot narod?

Veliko jih je, kultura v Sloveniji je na primer, da se skuha dvakrat preveč, da bo ja za vse dovolj, na Nizozemskem je pa malo drugače... Tam te pred kosilom vprašajo, koliko krompirjev poješ... Skuha se toliko, da se poje. (Brez skrbi, nikoli nisi lačen). Če smo že pri hrani – nekaj značilnosti: solate z rozinami, jabolki in sladkorjem, pice in sendviči z ananasom, sirove palačinke s sladkim sirupom (stroop) itd.

4. Kakšen pa je Amsterdam in sploh Nizozemska zaradi legalizirane marihuane in prostitucije?

Težko je opisati razlike, ljudje so enostavno malo drugačni, ne le po izgledu temveč tudi po obnašanju. Niso to v nebo vpijoče razlike, a če poznaš Nizozemce, jih zlahka prepoznaš na cesti. V Amsterdamu je marihuana pač del turizma, na Nizozemskem pa nisem opazila, da bi bilo zaradi tega drugače kot je v Sloveniji. Prostitucija in droge pa so del vseh teh velikih mest, vsa imajo predele, četrti, tako kot je v Amsterdamu Red Light district. Če kaj takega iščeš, boš tudi našel.

5. Konec marca greš na Tajska. Kdo ti omogoča to pot?

Potovanje mi omogoča ZIP, Zavod za in proti, ki je vključen v projekt "Razpravljaj, razumi, spremeni okolje", v katerega so poleg Slovenije vključene še Litva, Kitajska in Tajska.

6. Na šoli so potekali projekti o varovanju okolja, pri katerih si sodelovala.

Na šoli smo v okviru projekta »Discuss change environment« organizirali več projektov. Začeli smo zbirati papir in plastiko ter organizirali zbiralno akcijo baterij in kartuš. Poleg tega je na šoli potekala okrogla miza na temo Ekološka ozaveščenost mladih v Ivančni Gorici in debata na temo Kitajska bi morala ustanoviti oddelek za smog na ministrstvu za okolje.

Špela Zupančič, 2. b

ŽIVLJENJE MLADOSTNIKOV V BIH

Vsi mladostniki po svetu imajo precej podobne sanje in pričakovanja, ampak njihova življenja se zelo razlikujejo. Pričakovali bi, da imajo mladostniki dveh dežel, ki sta v Evropi, na Balkanu, in sta oddaljeni druga od druge kakšnih 250 km, zelo podobna življenja, a v resnici ni tako.

Mladostniki v BiH si, kot njihovi vrstniki v Sloveniji, želijo: najnovejši mobitel, prenosni računalnik, potovanja v tuje kraje, počitnice na morju, smučanje, počitnice s prijatelji... Vendar so to v večini primerov le sanje. Pričakujejo, da po šolanju dobijo službo, si ustvarijo družino in imajo izpolnjeno življenje. Resnica je drugačna, namreč večina mladostnikov je iz družin, v katerih so starši brezposelni ali delajo za majhne plače in se vsak dan borijo za preživetje. Življenjski standard je precej nižji kot na primer (za zdaj še) v Sloveniji.

Po drugi strani imajo otroci iz premožnih družin vse. V takšnih okoliščinah so mladostniki pogosto jezni, depresivni, lahko obupajo nad svojo prihodnostjo in lahko se zgodi, da se znajdejo na poti alkohola in mamil. Tisti, ki so bolj odločni, pogumnejši in če imajo trdno podporo v družini, uspejo najti izhod. Končajo študij in se odselijo v večja mesta ali celo v tujino. Tisti, ki

ostanejo doma, so pogosto brez služb in so dolgo odvisni od staršev. Bolj revni pa grejo med poletnimi počitnicami nabirat maline in drugo sadje. Tako vsaj zaslužijo nekaj denarja samo za sebe, za svoje potrebe.

Poleg vsakodnevnih težav, kako preživeti tudi z zelo malo denarja, najdejo mladi v BiH čas za zabavo. »Tradicija« je, da se vsak petek gre v diskoteko in pleše. To je tisto, kar jih razvedri in jim vsaj za nekaj ur pomaga pozabiti realnost. Zelo so pomembne zimske počitnice, saj so takrat novo leto, pri pravoslavcih kar dvakrat, božič ter drugi prazniki. Takrat je posebno vzdušje, vsi se pripravljajo na novo življenje, ki naj bi po tradiciji prišlo z novim letom, si kupujejo nove stvari, dobivajo darila, vsi so srečni.

Eden od načinov za sprostitev in razvoj je seveda ukvarjanje s športom, ampak v deželi z nizkim življenjskim standardom je zelo malo sredstev, namenjenih športu. Trenerji se tega zavedajo, zato tudi ponujajo različne ugodnosti, npr. v primeru, da brat in sestra trenirata isti šport, samo eden plačuje, drugi pa trenira brezplačno. V nekaterih mestih obstajajo Mladinske zveze, ki so odvisne od mednarodne pomoči. Te organizirajo prireditve, koncerte, pohode, obiske mest in srečanja z drugimi podobnimi organizacijami. Organizirajo tudi različne tečaje kot oblike pridobivanja dodatnih znanj, kot so računalništvo, igranje na kitaro, inštrukcije...

Na videz podobni državi, blizu si v jeziku, skoraj si v sosedstvu, še pred nekaj leti v isti državi... a razlika v načinu življenja je več kot opazna. Slovenija je razvitejša, kljub krizi ima višji življenjski standard, mladi imajo boljše možnosti za uspeh. Zato sem tudi jaz prišla v Slovenijo. Zato, ker želim uspeti v življenju. Ker hočem uresničiti sanje.

Nataša Zekić, 2. a

MAKEDONIJA

Makedonija je kot najjužnejša država bivše Jugoslavije tudi najmanj gospodarsko razvita, vendar pa to niti najmanj ne vpliva na socialno-družbeno življenje. Sama sem opazila, da mlade še zmeraj finančno vzdržujejo starši, zato si redkokdaj poiščejo kakšno popoldansko delo in niti med počitnicami ne opravljajo počitniškega dela. Zanimivo je, da v Makedoniji natakarska dela opravljajo večinoma moški, ker se za ženske to nekako ne spodobi, v Sloveniji pa prav to delo, vsaj med mladimi, največ opravljajo ženske. Najbolj pa mi je všeč, da se mladi najraje družijo ob kakšni kavici, se dobivajo v lokalih ali kje drugje in imajo socialne stike. Osebni stik je tako na prvem mestu, a so precej aktivni tudi preko različnih socialnih omrežij.

Standard v Makedoniji je dokaj nizek, če upoštevamo dejstvo, da se njihova povprečna mesečna plača giblje okoli 300 EUR. A včasih znajo oziroma morajo še kako globoko seči v žepe! Cene osnovnih živil so nižje kot pri nas, hrana in pijača v restavracijah, barih in klubih je malo cenejša kot v Sloveniji, cene oblačil pa so celo višje ali pa enake kot pri nas. Vendar oblačila niso tako kakovostna, razen če nakupuješ v večjih trgovinah in svetovno znane blagovne znamke. Pri nakupovanju moraš biti kot tujec precej pazljiv, saj trgovci lahko vernim tujcem tudi zvišajo ceno izdelka, ker cen, razen v večjih trgovskih centrih, nimajo napisanih na etiketah.

Nočno življenje je v primerjavi s slovenskim čisto drugačno; tam se mladi za odhod na zabavo veliko bolj urejajo in osebnemu izgledu tudi posvečajo veliko več časa kakor mi. Dobila sem občutek, da ob sobotah, to je dan, ko se vsi odpravijo ven, velja nenapisano pravilo, da ženska ne sme biti oblečena preprosto, ne sme na primer nositi kavbojk, in vedno mora imeti čevlje z visokimi petami. Tudi pri moških sem imela občutek, da se bolj uredijo. Vendar pa me je včasih razočaralo vzdušje, saj niso bili tako sproščeni, kot bi mladi ob prostih sobotah morali biti. Vsi tudi pazijo, da ne bi naredili česa nespodobnega, saj se vsaka »neumnost« zelo hitro razve. Imela sem priložnost biti na dveh njihovih pustovanjih. Takrat pa se vsi popolnoma sprostijo in je čisto drugačno vzdušje kot ob drugih dogodkih.

Bernarda Minov Petkov, 4. d

V IVANČNO SMO S TADEJEM TRNOVŠKOM DOBILI ZLATO HRUŠKO

V četrtek sva se že navsezgodaj napotili v stiški muzej (ali Muzej krščanstva na Slovenskem). Tam naju je pričakal Tadej Trnovšek, muzejski kustos in avtor nagrajenega dela Zaklad pisarja Bernarda. Povprašali sva ga o knjigi in njegovem delu.

Kako ste prišli na idejo za delo Zaklad pisarja Bernarda?

Kar nekaj let sem se pripravljaj na knjigo, ki pa je bila na začetku mišljena kot krajša dopolnitev naših pedagoških delavnic na temo kaligrafije. Potem, ko so bile delavnice zelo dobro sprejete, smo pričeli razmišljati o malo bolj resno zastavljeni pedagoški slikanici. Zanj je bilo potrebno veliko raziskav. Večkrat sem zato odšel v NUK, kjer so občutki res nekaj posebnega, saj nimaš prav vsak dan možnosti listati po več kot 800 let starih knjigah iz Stične.

O čem pripoveduje knjiga?

O pisarjih, ki so konec 12. stol. živeli in prepisovali v stiškem samostanu. Osebe v knjigi so večinoma resnične. Za Bernarda tudi vemo, da je bil vodja te pisarske delavnice. Za večino pisarjev sicer sploh ne vemo, kako jim je bilo ime, oziroma kako so jih klicali (domnevamo, da je bilo ob koncu 12. stoletja v Stični okrog 12 pisarjev in 10 knjižnih slikarjev). Za Bernarda smo izvedeli posredno; na spodnji rob ene od knjig je napisal sporočilo bralcu, v katerem se tudi poimenuje *Bernard, najmanjši med kristusovimi menihi...* Glede na primerjavo pisav so strokovnjaki ugotovili, pri katerih kodeksih vse je sodeloval. Bil je tudi lektor, kar je navadno počel najbolj izkušen pisar in vodja pisarske delavnice. V primeru napak so z nožičem s pergamenta postrgali napačno črko ali besedo in jo popravili. Bernard in ostali pisarji so tukaj delovali le okoli 6 let. V knjigi tudi izvemo, kako se je opat Bernarda pripeljal v Stično in kakšne nevšečnosti je imel na poti iz Francije v stiški samostan (srečal je pošast). Glavno sporočilo knjige je, da si srednji vek napačno predstavljamo kot nekaj temačnega. To sem skušal potrditi

tudi z zgodbo o nastanku stiških rokopisov. Za njihovo izdelavo je bilo namreč potrebno toliko znanja, umetnosti, občutka za estetiko, da nikakor ne moremo govoriti o temačnosti.

Za delo, ki je vaš prvenec, ste dobili nagrado. Kaj nam lahko o njej poveste?

Nagrada se imenuje zlata hruška in je pravzaprav najvišja nagrada na področju mladinske književnosti v Sloveniji. Knjiga je bila med kritiki dobro sprejeta, saj mladinskih knjig s to tematiko pri nas zelo primanjkuje. Vseeno sem bil nad nagrado prijetno presenečen, saj je resnično nisem pričakoval.

Tudi drugače so odzivi dobri, tako da morda še kdaj kaj napišem.

Knjiga je slikanica. Kdo jo je opremil z ilustracijami?

Ilustracije so delo Damjana Stepančiča, ki je zelo priznan ilustrator. Z najinim sodelovanjem sem zelo zadovoljen, saj se je za vsako ilustracijo zelo potrudil. Sem namreč zgodovinar in zato je bilo zame zelo pomembno, da je tudi slikovni dodatek knjigi zgodovinsko pravilen.

Omenili ste, da ste zgodovinar. Koliko časa že delate v muzeju in kakšno delo pravzaprav opravljate?

V muzeju delam že 6 let, in sicer kot kustos. Torej sem nekakšen skrbnik muzejskih zbirk. Zadolžen sem za raziskovanje, popisovanje predmetov, pripravljanje razstav itn. Glede na to, da smo v muzeju zelo majhen kolektiv, mi dela nikoli ne zmanjka.

To delo me veseli in ga bom z veseljem še opravljal. Mogoče tudi napišem še kaj.

Barbara Tekavec, 2. b in Špela Zupančič, 2. b

Skozi njene oči

Sedela je v kotu svoje sobe. V desni roki je držala kozarec rdečega vina in cigareto. Strmela je v zid in ničesar ni slišala. Ves hrup je ostal za oknom, vsi nemi pogledi ljudi pa za zaveso. Samo bila je. Pogledala je na koledar in v sebi začutila... Nič. Samo ničvredno prazno telo, zvezano z nekaj kitami in ovito v kožo. V njej pa ničesar. Spominjala se je vsega, kar sta doživela skupaj. Kosilo pri njegovih starših. Kampiranje v Portorožu. Taborjenje ob reki Krki. Njuni nočni sprehodi. Ali pa samo pogled, ki ga ji je namenil. Ničesar ni čutila, bila je sama s seboj. A vseeno je slišala skozi okno svojega razuma kričanje: »Zakaj?! Ostal bi. Zmogla bi plačat' najemnino. Skupaj bi zmogla!« Odgovora ni dobila. Bilo je prepozno. Njeno dušo je že razjedal občutek krivde. Samota ji je rezala optimizem.

Prižgala si je cigareto in potegnila vase dim in milijon občutkov. In nikoli jih ni želela izdihniti. Hotela je oditi za njim. Ampak morala se je vrniti v realnost. Morala je to storiti za vse tiste, ki so kaj pričakovali od nje. Ni smela pokazati, da je šibka. Izdihnila je puhast oblak dima in zmečkala cigaretni ogorek. Kot da ne bi bila ona, je počasi vstala in prižgala radio. Kot da bi po stanovanju hodila le njena senca. Zaslišala je besede razpraskanega glasu. »Umazane igre igrajo se z nama, zakaj se jih ne bi igrala še sama...«

In spet je bila tam, ko prej. Sredi obupa, v ekstazi samote. Samo par toplih oči, mehkih dlani, objema si je želela. Spet se je zgrudila na fotelj, zabredla z rokami med lase in se nato močno oklenila svojih nog. V mislih je preklela vse, kar ji je bilo kdaj namenjeno. Imela je zakajene s starimi dogodki. Očetovo pretepanje. Modrice. Jok. Brezizhodna mladost. Dnevi, ko se je sama sebi gnusila. In... Kot bi odsekal! Polno življenje z roko v roki z njim, njegov smeh in iskrene oči. Navlekla je nase star volnen pulover in odšla iz stanovanja. Zdelo se ji je, da jo vse duši. Ampak zunaj jo je dušilo še bolj. Poti, po katerih sta se sprehajala skupaj, in klopce, kjer sta preživljala začetke njune ljubezni. Ni imela kam zbežati.

Ujeta v lastnem svetu je stekla v trgovino. Vstavila se je pri polički z jogurti in nenadoma se ji je zdelo vse tako nepomembno. Višnjev, jagodni, marelični?! Saj je samo jogurt z dodano aromo in barvo. Svet brez njega je bil res drugačen. Zdaj je še bolj skomercializiran in nenaravno priliznjen. Sami nasmejani obrazi, ki v sebi ne nosijo nič iskrenosti in samo hitijo za časom, urejeno družino, dobro službo. Kdaj se vprašamo, kako smo? Kdaj nas kdo objame? Kar tako, brez razloga...Vlada je padla, z njo pa tudi morala. Družba kipi. Vsak od nas pa je ujet v svojem malem mehurčku, s svojimi bednimi problemi. Sovražila je vse skupaj. Še najbolj pa sebe. In po eni strani ga je razumela.

Želel je proč od kaosa, od vsakodnevne borbe za topel obrok, mogoče celo od nje. Ne glede na vse ji je pokazal drugačno stran življenja. Naučil jo je ljubiti vse to, kar je prej prezrla. Naučil jo je živeti. In kar naenkrat jo je objela toplina in vedela je, da bo vse v redu. Odšla je na njuno klopco in si prižgala cigareto. Zdelo se ji je, kot da je ob njej, da ji šepeta, da ji kodri tako lepo padajo po bledih licih. Zdelo se ji je, da je tam. In bila je vesela, da je. Z rahlim nasmeškom je odšla do stanovanja. Bila je res srečna. Pred blokom je zagledala sosedi. Ena izmed njiju je imela s seboj

hčerko. Gledala je prestrašeno in nezaupljivo. Slišala ju je, ko sta klepetali, a se je naredila, da ju ne vidi.

»Ubil se je, nekaj časa nazaj,« je dejala ena izmed njiju. In nič je ne bi moglo zaboleti bolj. Še vedno je bilo, kot bi se zgodilo včeraj. In od tistega dne ga ni nehala čakati. Ker bo prišel. Ker mora priti.

Nika Vidic, 1. b

Zakaj? Zakaj si verjamem?

Za nekaj časa sem si zbrisala Facebook. Po pol leta sem pogrešala prijatelja in želela spet komunicirati z njim. Blazno sem se ga razveselila in si celo pustila aktiviran račun na omrežju. Danes pa se sprehajam po dnevnih objavah in zgroženo zagledam napol gole slike "znanke". Dejstvo, da si želi svoje telo deliti z vsemi 800 ali več prijatelji, me je presenetilo, ampak navsezadnje je to njena odločitev.

Zgrožena sem bila nad vsečki. Ljudje, ki so se mi zdeli skulirani in sem jih po svoje spoštovala. Zakaj? Zakaj vsečkate fotografijo 15-letnice, ki se niti ne zaveda, da na najbolj opolzek način razkazuje svoje telo? In zakaj bi kdorkoli sploh delil tako sliko? Pogleda se v ogledalo, "zapozira" (sploh ne vem, kako naj poimenujem ta glagol) in fotografira. Zakaj? Za ceno vsečkov ali kaj? Stoji pred ogledalom, strmi vase, pa ne uvidi... Kako nizko se spušča. Dobro vem, da konec koncev to ni moj problem in sem ponosna, da nisem ena izmed njih. Njih, ki vse povezujejo z goloto in na ta način sebi in drugim delajo svet "zanimiv". Še hrana se prodaja preko spolnosti..

No... V bistvu sem sem globoko razočarana nad sabo zaradi tega, ker si verjamem. Verjamem, da lahko spremenim posameznika, mu odprem oči. Poskušam spremeniti svet. Žal sem lahko sprememba le jaz. Ampak nočem odnehati! Še naprej se trudim komunicirati z zgoraj omenjenimi ljudmi in mogoče, mogoče se mi kdaj posreči. Mogoče bo kdo spoznal, da je Facebook- knjiga obrazov in ne prsi ali zadnjice. Kakorkoli že. Moje misli so neverjetno optimistične, celo preveč. Ampak ravno zaradi tega sem to, kar sem. Ravno zaradi moje želje po spremembi in ljudi, ki razmišljajo podobno kot jaz, se svet lahko spremeni! Mar ne?

Nika Vidic, 1. b

Drugačen trenutek

Želim si, da bi lahko moji občutki poniknili.

Želim si, da bi bila nevidna.

Da bi bila, ampak hkrati me ne bi bilo.

Ni mi všeč, da nimam nadzora nad sabo.

Bežim pred dejstvom, da si nisem všeč.

Bežim pred praznimi dnevi.

Pred ljudmi.

Včasih pred sabo.

Dan mine. Ljudi ni. Jaz pa še vedno tečem.

Asocialni ljudje med ljudmi

Samota in bolečina. Nekaj, kar ljubim in sovražim ob istem času. Odmakne me od tal, preseže meje stvarnosti, hkrati pa me ubija. Ubija po delih. Počasi, počasi reže moje čiste misli, duši telo. Peče in žge. Hkrati pa daje občutek, da spet sem. Spet sem del nečesa. Čeprav ovita v molk, objokana in obupana... SEM! Imam svoj kubični meter zraka. Prisvojim si samoto in jo vzljubim, kljub njenim razpokam v meni, ki jih prinaša.

Skozi okno vlaka

Želela sem si, da bi teh 20 minut trajalo.
Da se ne bi vlak nikoli ustavil.
Da mi ne bi bilo treba nikoli obuti čevljev.
Da ne bi hitela za časom.
Da bi enkrat on lovil mene.
Da bi preprosto bila.
Samo to.

Nika Vidic, 1. b

Spomini

Spomini na tvoje roke okoli mene,
tvoje ustnice na mojih.
Le kako naj te pozabim?
V nočeh temnih te sanjam.
Čutim tvoje ustnice, kot da bi bile res tukaj, me poljubljale in šepetale,
da me imaš rad.
Tvoje roke povsod po meni.
Telo si te želi bolj, kot si upam priznati,
v meni se prebudi tisti občutek.
Poznava ga le ti in jaz.
Ta občutek me vedno znova vleče k tebi,
pa čeprav me ne bi smel.

Srečna sem

Srečna sem, ko nekaj novega spoznam, ko se lahko popolnoma predam, srečna sem, ko lahko tiho šepetam ali če samo sramežljivo cepetam.
Ko se igrivo spogledujem in ko s prsti prepotujem vsako struno in kot Sonce na obraze privabim ti nasmeh.
Srečna sem, ko ti nasujem drobnih iskric v oči... in ko čutim žalost, raziskujem, naj se enkrat izživi.
Do tiste drobne male misli, ki prebujajo mi srce, do tiste nežne glasne pesmi, ki pokaže - sreča je!

Ko čutiš

Ko čutiš, da v sebi umiraš, ko čutiš, kako izginjaš v prah...

Ko izginja zalet, ko se podira tvoj svet, ko še sam(a) temu ne moreš verjet.

Boli te spoznanje, da vsako dejanje, za tabo pusti majhne sledi, ki jih v prihodnosti opaziti ni.

Nihče se ne zmeni, v vsakdanji vnemi drvijo mim' tebe, niti ne vejo za sebe.

Ko nekdo ti uniči življenje, ko nekdo te postavi v trpljenje,
ko nekdo ti razblini veselje, ko nekdo ti vzame hrepenenje.

Počutiš se kot izžeta lutka, ko je ugasnila še zadnja lučka, ko se znajdeš v popolni temi, ko ne vidiš izhoda, ne najdeš poti iz brloga.

Nastopil bo čas za svetlobo, našel se bo zalet v novo dobo, ne smemo obupat prehitro, kajti življenje ni tako minljivo, vsako obdobje ima svojo težo, da izžene še tako hudo bedo.

Verjemi v svoja občutja, ne obupaj v fazi ihtenja, vedno se najde rešitev, življenje je večna uganka, njegova rešitev bo vedno huda zanka.

Manca Pirc, 2. b

ZGODBE IZ KOČEVSKEGA GOZDA

(nagrajena zgodba z natečaja "Trajnostno ravnotežje med različnimi interesi v gozdu«)

»To je bukev, najbolj razširjen listavec na Slovenskem,« je rekla vodička Maja in pokazala na bližnje drevo. »Je pomemben del gozdnega ekosistema. Prej sem vam naštel, kakšne vloge vse ima gozd. Tudi mi zdajle izrabljamo njegovo vzgojno vlogo, saj se bomo o njem naučili veliko novega,« je pojasnila svoji skupini mladih raziskovalcev. »Je res, da na tem območju živijo risi?« je vprašalo neko dekle s fotoaparatom v roki. »Res je,« je odvrnila Maja, »a se ljudem ne približujejo, zato jih žal ne bomo videli.« Skupino je popeljala naprej in nadaljevala: »Na tem delu gozda imamo ...« V tem hipu pa je prednje skočil ris. Maja je začudena ostrmela, dekle, ki ji je prej postavilo vprašanje, pa je pritisnilo na sprožilec fotoaparata. To je žival prestrašilo in v hipu je ni bilo več ....

Miran je vzel motorno žago in si utiral pot med praprotjo. Podreti je moral jelke, od katerih si je obetal dober zaslužek. Za kakovostne hlode je po navadi dobil 50 € na m³ in tako je začel računati, koliko bo zaslužil. Še dobro, da imamo gozd, se je nasmehnil sam sebi. Prijel je za ročaj motorne žage in potegnil zaganjač. Žaga je začela brneti, Miran pa je pristavil meč k drevesu in začel žagati les. Delal je zbrano, saj se ni hotel poškodovati. Bil je tako zatopljen, da ni opazil prestrašene risinje, ki se je sprehajala za njegovim hrbtom ...

»Mami poglej!« je zavpila Anja in pokazala svoji mami čemaž, ki ga je ravnokar odtrgala. Z mamo sta vsako pomlad nabirali čemaž, ki je bil v kuhinji vsestransko uporaben. Polnili sta košare in se pogovarjali. »Veš, Anja, gozd ima tudi nabiralniško vlogo in ljudje lahko tako zadovoljujemo svoje potrebe po gozdnih dobrinah,« ji je govorila mama, medtem pa se je na vrhu hriba pokazala glava risinje. Začudeno sta ostrmeli in prestrašeno otrpnili. V naslednjem hipu je že ni bilo več. »Mami, a so risi nevarni?« je prestrašeno vprašala Anja. »Ne, ljubica, saj si vendarle videla, kako je ubožec prestrašeno odšel,« je odvrnila mama. »Ena izmed nalog gozda je tudi ohranjanje biotske raznovrstnosti in lesnogospodarska vloga. Saj slišiš žago nekje v dolini?« V tem hipu se je zaslišal pok. »Kaj je bilo to?« je vprašala Anja. Z mamo sta odšli na rob hriba in v dolini videli lovca, ki je nosil čez ramena neko žival. »Kaj je ustrelil lovec?« je vprašala Anja. Mama pa ji ni odgovorila. Žival ji je zgedala kot ... Ah ne, saj se ji meša, divji lovci tukaj v tem gozdu. Kako je neumna! »Vidiš, tudi lovnogospodarska vloga gozda je pomembna, res pa je, da so si vloge v zvezi s tem pogosto nasprotujoče. Interesi lastnikov gozdov in kmetov so eno, naravovarstvenikov pa drugo. Menim, da bi morali več gozdnih živali zaščititi in s tem preprečiti njihovo številčno zmanjševanje. Vsak divji lov bi morali zelo strogo kaznovati! Preprečiti bi morali, da bi nastali goloseki, to je vendar čisto prevelik poseg človeka v naravo, saj zmanjšuje živalim življenjski prostor. Res pa je, da se s tem ne bi strinjala podjetja, ki trgujejo z lesom ...«

Nik je pogledal v brlog in tam zagledal dva mladiča. Končno, se je nasmehnil, bo izpolnil naročilo, ki je prišlo pred kakšnim mesecem. Za naročnika je moral dobiti risa in ker to ni dovoljeno, je rabil kar nekaj časa, da je našel primernegega. Nik je bil divji lovec, ki je tudi v tujini lovil zaščitene živali. S tem je dobro služil, kar pa je bilo zanj tudi edino pomembno. Ko je bil mlajši, je hotel postati lovec, lovec, ki bi nadziral lovski revir in pazil, da kdo ne bi počel tega, kar je zdaj počel on – torej preganjal morebitne divje lovce. Poleg tega bi skrbel za primerno številčnost divjadi. A želja po denarju ga je pripeljala na nasprotno stran zakona. Zaslišal je prerivanje praproti, hitro se je skrtil in videl moškega, ki si je utiral pot med praprotjo. Nik se je previdno odplazil stran in risinji pod hribom kmalu zatem postavil zasedo. Nato je čakal. Vedno, ko je takole čakal na žival, se je nekje v njem oglašala vest. Zakaj to počne? Denar vendar ni vse... Med premišljevanjem je zagledal risinjo, a je prehitro šinila mimo njega in izginila med grmovjem na bližnjem gruščnatem pobočju. Zaklel je in se prestopil, a že hip zatem zaslišal kotaljenje kamenja po hribu. Ah, saj to je vendar njegova risinja. Tokrat mu ne bo ušla. Nameril je in pritisnil na petelina. Zadel jo je in skočil pokonci ter stekel k nji. Ko je prišel do nje, je bila že mrtva. Zadel si jo je na rame in tako hitel, da ni opazil dveh začudenih pogledov, ki sta ga opazovala s hriba ...

Sončni žarki so jo požgečkali po nosu. Odprla je oči in pred sabo iztegnila šape. Pogledala je okoli in v brlogu pod drevesom, ki ga je velika teža snega v januarju zlomila in podrla na tla, zagledala svoja dva mladiča, ki sta spala. Dvignila se je na vse štiri in se počasi ter oprezno odpravila na lov. Hodila je po gozdu, ki ji je že desetletja dajal zavetje in bil njen dom. Skočila je čez korenino in povohala tla. Zagledala je plastenke in ostanke človeške hrane. Kako so ljudje neumni, si je mislila. Smetijo gozd, kot da ga oni sploh ne bi potrebovali. Tako so samozadostni, da se sploh ne zavedajo, kaj lahko zgubijo s tem, ko uničujejo te prelepe gozdove. Zmajala je z glavo in nadaljevala pot. Še vedno zaspana se je odločila, da si bo s tekom poskušala zbistriti misli. Nekaj ni v redu z mojim vohom, je razmišljala. Zadnje čase sploh ni zavohala nevarnosti, kar jo je skrbelo, saj si vendar ne more privoščiti, da se ji kaj zgodi. Poskrbeti mora za svoja mladiča! Tako zamišljena se je kar naenkrat znašla pred skupino ljudi. Hipoma se je ustavila in se zastrmela v začudene obraze pripadnikov človeške vrste. Neka ženska je zavpila, dvignila svoj fotoaparatus in bliskavica je pobilisnila. To jo je zdramilo iz transa. Srce ji je hipoma oživel,

odskočila je ter se pognala v dir. Skakala je čez skale in veje, srce pa ji je razbijalo po rebrih. V brlog, v brlog ji je odzvanjalo v mislih. Ko se mu je začela približevati, pa je z grozo ugotovila, da se od tam širi neznosen hrup. Naježile so se ji dlake. Nad drevesom v bližini se je sklanjal človek s ščitniki na ušesih in z žago v roki, od katere se je širil ta hrup. Kaj je z njenima mladičema? Skočila je v brlog in z grozo ugotovila, da je prazen. Zbežala sta pred hrupom, ji je šinilo skozi misli. Odhitela je nazaj in se začela oglašati, da bi jo slišala. Polastil se je je obup. Kje sta? Začela je teči v krogih, da bi ju našla. V skokih je preskakovala praprot in šture ter poskušala prezreti grozo, ki ji je ohromila čute. Pognala se je v hrib in se tam zopet znašla pred dvema prestrašenima in presenečenima obrazoma. Ženski sta v rokah držali košare in sta očitno nekaj nabirali. Še bolj se je prestrašila kot oni, odskočila je, a na gruščnatem pobočju ji je spodrsnilo in se je zakotalila navzdol. V sencah ji je razbijalo, po celem telesu pa je dobivala udarce dreves in tal, po katerih se je kotalila. Ali res nikjer ni miru? To je vendar vse, kar si je ona kdaj želela. Želela je mir in gozd, kjer bi lahko živel! Skobacala se je na noge in se poskušala pomiriti. Spustila se je v dir, da bi nadaljevala z iskanjem svojih mladičev... Tedaj je zaslišala pok in začutila, kako se ji je nekaj boleče zasadilo v trup. Zatulila je od bolečine in občutila, da ji po nogah teče topla kri. Ni mogla več teči, padla je na tla. Pred očmi se ji je temnilo, v daljavi je slišala divjega lovca, ki je tekel k njej, njena zadnja misel je bila: »Kje sta mladiča?« Pogled pa je obrnila navzgor v prečudovite mogočne krošnje dreves in zaprla oči.

Gozd ima veliko vlog, ki so si med seboj pogosto nasprotujoče. Pohodniki, gozdarji, lovci, tekači, raziskovalci, nabiralci in mnogi drugi vidijo gozd vsak s svojimi očmi. Izmed vseh vlog gozda se mi zdi najpomembnejša ohranjanje biotske raznovrstnosti. Živali in rastline so vendar tiste, ki gozd sestavljajo in zaradi njih je gozd to, kar je in tako ga pojmuje. Čudovit edinstven ekosistem! Če bodo začele rastlinske in živalske vrste izginjati, se bo gozd spremenil in ogrožene bodo tudi vse druge vloge, ki jih gozd ima. In ker vemo, da je mnogo organizmov že ogroženih (tudi risi), je čas, da bi naredili več, kot smo doslej. Res je, da se številne organizacije trudijo, a na žalost jim družba prerediti prisluhne (tako je tudi z onesnaževanjem okolja – tudi to bo prizadelo gozd). Mislim, da bi bila rešitev v več takšnih zavarovanih območjih, kot je v Sloveniji do zdaj samo Triglavski narodni park. Rastline in živali bi tako imele večje površine gozdov, kjer bi lahko nemoteno bivale. Menim, da raziskovalna in nabiralniška vloga za gozdne prebivalce nista preveč moteči, saj potekata v dovolj skromnem obsegu. A vseeno je res, da lahko obiskovalci gozda prestrašijo živali, če delajo preveč hrupa ali pa če so pretihi in jih živali opazijo, ko so jim že zelo blizu. Človek kot obiskovalec in gost v gozdu bi se v njem moral gibati po poteh, da bi manj motil gozdne prebivalce. Menim, da vsi tisti, ki v gozdu vidijo ekosistem, zanimiv za raziskovanje, gozd cenijo in ga ne uničujejo. Gotovo opazujejo in raziskujejo tako, da kar najmanj motijo organizme. Lesnogospodarska vloga gozda pa je zelo problematična, saj podjetja sekajo gozdove in uničujejo življenjski prostor gozdnih živali. Sekati bi morali veliko bolj premišljeno in za vsako posekano drevo posaditi novo ter ne izsekati gozda popolnoma. Paziti bi morali, da se gozd lahko obnavlja. Gozd je vir zaslužka in ga je zato treba bolj premišljeno izkoriščati. Tako ne sme prevladati človeški pohlep in samozadostnost, temveč skrb za okolje in uravnoteženost gozdnih dejavnosti. A v katero stran se bo stvar obrnila? To bodo verjetno videli šele naši zanamci in samo upam lahko, da bodo imeli priložnost obiskovati takšen gozd, kot ga poznamo danes.

Špela Zupančič, 2. b

ŠPORTNIKI V 1. LETNIKU

Šport ima danes v našem življenju zelo veliko vlogo. Pomeni nam sprostitev, zabavo, druženje, največ pa pripomore k našemu zdravju. Tudi v 1. letniku naše šole imamo zelo veliko športnikov; to so rokometišči, košarkarji, nogometišči, motoristi, kolesarji... O tem, koliko časa izbrani šport trenirajo, zakaj, kje pa o njihovih vzornikih sem povprašala le nekaj najbolj dejavnih športnikov naše generacije.

Andraž Zaplotnik, 1. a:

Koliko časa že treniraš in v katerem klubu?

Rokomet treniram že 7. leto v RK Trimo Trebnje. Trenirati sem začel na Mirni, kjer so nas trenirali trenerji RK Trimo Trebnje, saj je klub iskal obetavne igralce tudi v okoliških krajih. Po dveh letih treniranja na Mirni pa sem začel trenirati v Trebnjem, kjer sedaj igram 5. sezono.

Zakaj si se odločil za rokomet?

Preden sem začel trenirati rokomet, sem treniral nogomet. Vendar pa sem se nato odločil za rokomet, saj se mi je zdel zanimivejši in atraktivnejši. Nekaj je k moji odločitvi prispeval tudi brat, navdušen rokometišči.

Katero vlogo oz. funkcijo opravljaš (napadalec...) in ali ti je všeč?

V napadu igram na levem in desnem zunanem ter na krožnem napadalcu. V obrambi pa na drugem ali tretjem. V napadu najraje igram na položaju levega zunanjega, v obrambi pa na tretjem. Sicer pa igram raje obrambo kot napad.

Imaš kakšnega vzornika v tem športu? Katerega in zakaj?

Moj vzornik je Daniel Narcisse, francoski rokometišči in reprezentant, ki igra za nemški Kiel. Moj vzornik je zato, ker je odličen tako v napadu kot tudi v obrambi in ker je tudi zunaj rokometnih igrišč "normalen" in nima problemov z obnašanjem.

Matic Košir, 1. i:

Koliko časa že treniraš ta šport, v katerem klubu?

Rokomet treniram že 7 let v RK SVIŠ.

Zakaj si se odločil za rokomet?

Za igranje rokometišči sem se odločil zato, ker je ta šport igralo veliko mojih prijateljev pa sem potem začel tudi jaz.

Katero vlogo oz. funkcijo opravljaš (napadalec...) in ali ti je všeč?

Igram srednjega zunanjega oz. sem organizator igre.

Imaš kakšnega vzornika v tem športu? Katerega in zakaj?

Moj vzornik je moj trener Simon Stopar. Igra za člansko ekipo RK SVIŠ in je eden pomembnejših rokometašev tega kluba.

Tit Kek, 1. d:

Koliko časa že treniraš, v katerem klubu?

Treniram že 10 let v košarkarskem klubu Grosuplje.

Zakaj si se odločil za košarko?

Za ta šport sem se odločil zato, ker ga je pred mano treniral tudi moj starejši brat. Poleg tega pa se mi je košarka zdela tudi zelo zanimiva.

Katero vlogo oz. funkcijo opravljaš (napadalec...) in ali ti je všeč?

Opravljam vlogo beka. Ta pozicija mi je všeč.

Imaš kakšnega vzornika v tem športu? Katerega in zakaj?

Moj vzornik je Michael Jordan. Zato, ker so ga imenovali za najboljšega igralca na svetu in se tudi meni zdi zelo dober igralec.

Alenka Sinjur, 1. a

TOPLA AFRIŠKA SRCA

V torek, 19. 2. 2013, je našo šolo obiskala Jana Dular, ki že od leta 2008 živi in pomaga ljudem v Vzhodni Afriki. V zanimivem predavanju, ki je trajalo dve šolski uri, nam je na kratko opisala svoje dosedanje projekte. Jana, ki je drugače diplomirana pravnica, je svojo pot začela v Ugandi. Tam je pomagala pigmejskemu plemenu Batwa. Učila jih je poljedelstva. Skupaj so zgradili kokošnjake za več kot 700 kokoši, saj je bilo zaradi pomanjkanja beljakovin v vsakodnevni prehrani močno ogroženo zdravje tamkajšnjih otrok. Pleme Batwa je bilo namreč izgnano iz svojega okolja, gozda, zaradi zaščite divjih goril. Poleg tega je v Ugandi obnovila izobraževalni center in program za otroke s posebnimi potrebami.

Svojo pot je nato nadaljevala v Keniji in Tanzaniji. V Tanzaniji je zgradila šolo za masajske otroke in delala v sirotišnici kot skrbnica in učiteljica. Poleg tega je s pomočjo sponzorjev 15 sirot vpisala v angleško privatno šolo. Nato je odšla na Malavi, kjer trenutno gradi kulturno-

izobraževalni center za otroke s posebnimi potrebami. Na Malaviju je tudi poskrbela, da 342 otrok vsak dan dobi v šoli zajtrk, saj si ga doma ne morejo privoščiti. Ustanovila je društvo ELA (Education-Literacy-Art), pridružila pa se ji je tudi Bernarda Nemeč.

Jana nam je tudi povedala, da Afrika ni le takšna, kot nam jo prikazujejo mediji. Torej črna, revna in umazana, temveč je kontinent barv, sonca, pozitivne naravnosti in veselja. Njihova kultura se razlikuje od naše in, kot pravi Jana, je najpomembneje, da bi se ljudje v Afriki izobrazili. Jana pravi, da je v Malaviju našla svoj drugi dom, saj je to kraj, kjer so medsebojni odnosi pristni in iskreni. Nikomur ni težko pomagati drugemu, poleg tega pa se ob njihovem preprostem načinu življenja zaveš, kako malo je potrebno, da si srečen. Po predavanju nam je še pokazala posebna oblačila, nakit, posode, ki jih Afričani spletajo iz trave... Kupili pa smo si lahko tudi zapestnice. Predavanje je bilo zelo zanimivo, čutili smo, da Jana v svojem delu res uživa ter da je v tem našla svoje poslanstvo.

Špela Zupančič, 2. b

Iskrice št. 2, šolsko leto 2012/2013

Izdala in založila: Srednja šola Josipa Jurčiča Ivančna Gorica

Za izdajatelja: Milan Jevnikar

Mentor: Igor Gruden

Uredništvo: Alenka Sinjur, Nika Vidic, Špela Zupančič, Manca Pirc, Barbara Tekavec

Lektoriranje: Majda Simonič